

Beograd

JE SAMOODRŽIVI GRAD

Moglo se dogoditi da ovakav uspeh preskoči Danila Dangubića, arhitektu čiji će projekat na temu "Samoodrživi grad" predstavljati Srbiju u septembru na Bijenalu arhitekture u Seulu, na kome će njegov Beograd – Samoodrživi grad, biti izložen uz još 39 projekata iz celog sveta, izabranih među 1.400 pristiglih radova.

Kratak imejl direktora Bijenala, čuvenog francuskog arhitekta Dominika Peroa, u čije projekte Danilo već godinama širom sveta ulazi "kao u hramove", shvatio je kao odbijanje uz kurtoaznu zahvalnost. Srećom, posle

mesec i po pristigao je i drugi mejl i što se kaže – sve drugo je (manje od meseca stara) istorija.

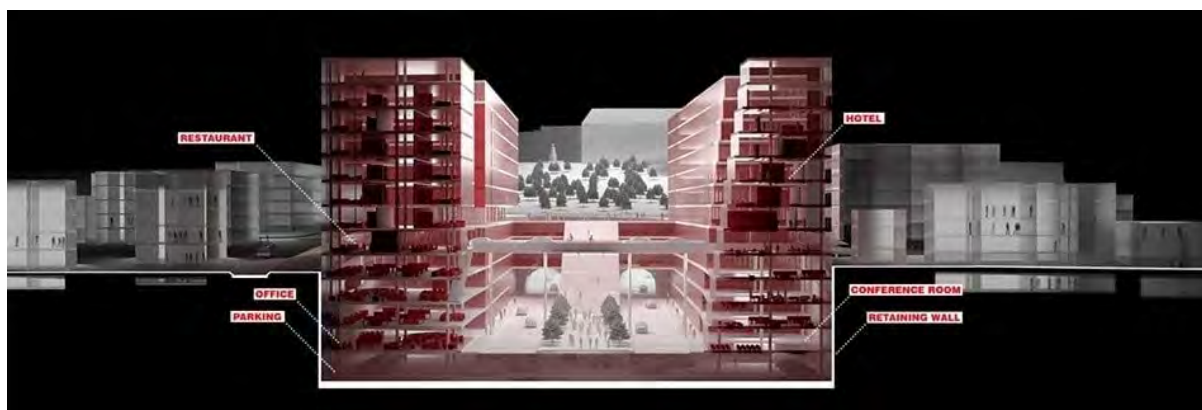
Piše: Katarina Joković

Danilo Dangubić je srpski arhitekta, obrazovan u inostranstvu. U Americi je, na “Drury Univerzitetu”, završio osnovne studije arhitekture, a u Londonu je diplomirao na “Architectural Association”, najstarijoj nezavisnoj školi arhitekture u Velikoj Britaniji i **jednoj od najprestižnijih i najkonkurentnijih na svetu**, gde je i predavao nakon završenih studija. Danas Dangubić **vodi arhitektonski biro Danilo Dangubić Architects u Beogradu**, u kojoj radi više od 20 mladih i talentovanih arhitekata. Autor je projekata objekata kulture, poslovanja i stanovanja među kojima je i nedavno realizovan i stambeno-poslovni objekat *SK12 Koncept života* u Pančevu.

Lepa vest za njega, ali i našu zemlju, stigla je već početkom ove, 2021. godine, jer **učešće na jednom od četiri najveća bijenala arhitekture na svetu**, pored Venecijanskog, Čikaškog i Šangajskog, nije mala stvar:

– Posebno mi je važno što je bijenale u Seulu potpuno drugačije od Venecijanskog, koje je poput Evrovizije, i svaka zemlja nominuje svog učesnika na zadatu temu – objašnjava Danilo.

– **Ovde se radi o raspisanoj temi na koju konkurišu arhitekta bez obzira na mesto u kome rade i žive.** Tako je preskočena čitava državna organizacija. Svi stoje u ravnoj liniji ispred direktora Bijenala, koji bira učesnike koji su odgovorili na temu. Ove godine je direktor **Dominik Pero, čuveni francuski arhitekta** i trenutno jedan od najvećih arhitekata današnjice. Projektovao je Nacionalnu biblioteku “Fransoa Miteran” u Parizu, teniske terene *Caja Mágica* (Magična kutija) u Madridu, DC Toranj 1 u Beču – najveća zgrada u Austriji, gradio u Seulu...

Ulazak u tunel iz pravca Gavrila Principa

* NA KOJU TEMU STE MORALI DA ODGOVORITE?

– **Osnovna tema je bila “Samoodrživi grad”,** grad koji ima kapacitet da opstane i nastavi da živi uprkos svemu što mu se dešava. U tome sam apsolutno prepoznao Beograd. Rušen i osvajan 44 puta za 1.100 godina. Prelazio je iz ruke u ruku, stradao u bombardovanjima... A **jedna od podtema bila je kapacitet arhitekata i arhitekture da iskoriste podzemni deo,** zemlju kao prostor za gradnju. Izabrao sam baš nju, jer se Beograd kad god je bio u problemu vraćao svojoj utrobi. Silazio u svoje lagume, pećine i napuštene rudnike. Beograd živi sa svojom utrobom. Postoji i čitav serijal “Beograd ispod Beograda”, novinara Zorana Lj. Nikolića, koji to mnogo bolje pokazuje, a sa kojim pripremam i knjigu, zapravo to će biti jedan deo knjige.

“

Projekat “Samoodrživi grad” izabran je među 40 najboljih na svetu i predstavljaće nas na jednom od najznačajnijih bijenala arhitekture

”

* VAŠIM PROJEKTOM OTVARATE BEOGRAD, POKAZUJETE DA U NJEMU POSTOJI OGROMAN PODZEMNI PROSTOR ZA RAST I RAZVOJ?

– Beograd već ima kapacitet da koristi svoje podzemlje. Ali, postoji ogroman paradoks, jer ovaj grad ima sedam brda, a ni jedan tunel. Nema ni metro. **Znači savremeni Beograd nije našao način da iskoristi ono što mu je u tekovinama.**

SPOMENIK NA KOSMAJU

Dangubić bi svakome ko dolazi u Srbiju obavezno preporučio da vide Spomenik na Kosmaju, za koji kaže da je sigurno jedan od značajnijih objekata arhitekture:

– To nije zgrada, ali prostor ima ekspresiju i monumentalnost, a opet ostavlja dovoljno prostora za čoveka da njime vlada i da čovek bude dominantan, a ne objekat. Čak smo u

Birou izradili maketu tog spomenika da nam stoji u kancelariji i da nas sve podseća na prave vrednosti.

* ONDA SE ZGODNO POKLOPILA PODTEMA KONKURSA?

- Da, jer je trenutno u toku projektovanje, onda i izgradnja, tunela između Ulice Despota Stefana i Gavrila Principa, kod Ekonomskog fakulteta. To su četiri saobraćajne trake, dužine 2 km koje seku Beograd. Taj projekat smo uzeli kao početak i ostvarenje potencijala za sve buduće projekte. Analizirali smo kako da tu novu ulicu povežemo sa svim mestima na površini ispod kojih tunel prolazi – Botanička bašta "Jevremovac", neke škole poput "Drinke Pavlović", pa deo ispod Palmotićeve ulice, Terazijske česme i cele te padine. Praktično pravi presek kroz grad.

* DA LI ONDA SVE OSTAJE NA VAŠOJ IDEJI ILI JE TO PROJEKAT KOJI ĆE SE REALIZOVATI? KAKO TO FUNKCIONIŠE?

- To je program koji nudimo, ustvari katalog urbanističkih potencijala. Ne kažemo kako nešto treba da se gradi, nego **ukazujemo na dodatna rešenja nečega što će uskoro postojati**. Na primer, na mestu gde je škola možemo da izgradimo podzemni ulaz u parking škole, na kojem se nalaze fiskulturna sala, bazen i tako dalje. **Koncept je da se uzme jedan projekat koji Grad razvija i da se ukaže da možda ima potencijala za mnogo više od planiranog**. Pa, hajde da razmišljamo o tome.

Trg u Palmotićevoj i pijaca ispod

* DA LI STE DOBILI ZVANIČNU PODRŠKU BEOGRADA?

– Kad smo konkurisali dobili smo podršku gradskog arhitekta, što je lepo, pokazali su dobru volju. Svakako ćemo ih uključiti kada potpišemo ugovor za sve, pa ćemo videti. Možda će i prepoznati ovaj projekat kao potencijal za Beograd. **A zaista je velika stvar da Srbija bude među 40 svetskih projekata koji će se uopšte posmatrati na tako velikom događaju arhitekture.** Imam svoju praksu i studio i bavim se arhitekturom i gradnjom. To je veliki uspeh za profesionalnu arhitektonsku zajednicu.

1400

RADOVA

JE BILO U KONKURENCIJI ZA SVETSKU IZLOŽBU ARHITEKTURE U SEULU

6

LOKACIJA

U SAMOM CENTRU BEOGRADA RAZRAĐUJE DANILOV PROJEKAT

1999.

GODINE

DIPLOMIRAO NA PRESTIŽNOJ ŠKOLI ARHITEKTURE U LONDONU

* VREDNOST POZIVA NA UČEŠĆE JE ZA VAS JOŠ VEĆA, JER VAS JE IZABRAO I POZVAO VAŠ OMILJENI FRANCUSKI ARHITEKTA?

– Da, upravo Dominik Pero mi je i poslao taj urgentan mejl. Tek polako shvatam koliko je to velika stvar i **ogroman podstrek za sve mlade ljude iz Biroa, kojih ima više od 20, a koji su radili i radiće sa mnom na ovom projektu.** To je još jedan dokaz da u Srbiji može da se proizvodi svetski priznata i kvalitetna arhitektura, kako u fiziološkom, tako i u realnom smislu objekata koje gradimo.

“

Savremeni Beograd nije našao način da iskoristi ono što mu je u tekovinama

”

Dvorište OŠ Drinka Pavlović

* U ČIJE JOŠ OBJEKTE SAVREMENIKA ULAZITE KAO U HRAM, POPUT PEROOVE BIBLIOTEKE?

– Ta biblioteka je zaista fantastična. Jeste kao hram, poseban osećaj je u njoj. **Prostori su takvi da čovek zaista poželi da sedne i da čita.** Francuzi tako i rade. Mnogi od njih i ne uđu, nego sede na stepenicama biblioteke, gledaju na Senu i čitaju. To je ta saga i pravi kapacitet arhitekture! Kada prevaziđe svoju estetiku i vizualnost i postane mesto za najširu populaciju. Kada ljudi prepoznaju to mesto i počnu da se okupljaju tu.

Ista situacija je sa centrom Pompidu u Parizu, koji je fantastičan, ali većina ljudi sedi na jednoj kosoj površini, popločanoj kamenom ispred tog Pompidua. Ali ta kosa površina ima tačno pravi ugao nagiba, koji je ljudima potreban da sednu na zemlju, a da se ne osećaju kao da sede na zemlji. **Faktički većina doživljava taj centar kroz njegovu spoljašnost, sedeći na toj kosoj površini.** E, to su ta mesta koja arhitekturu čine beskrajnom, bez granica i besmrtnom.

“**Arhitektura postaje snažna kad prevaziđe svoju vizualnost i postane mesto za najširu populaciju**”